

نقش حجاب زنان در استحکام خانواده

نسرین منصورکیایی^۱

چکیده:

خانواده کانونی مقدس است که عوامل متعددی و استحکام و پایداری بنیان آن می شود که یکی از مهم ترین این عوامل رعایت عفاف و حجاب می باشد. در این میان نقش زنان از اهمیت بیشتری برخوردار است. این مقاله با هدف بررسی نقش حجاب زنان در استحکام خانواده به صورت توصیفی و با بهره گیری از منابع معتبر انجام شده است و در نهایت این نتیجه حاصل شد که رعایت حجاب توسط زنان در خانواده موجب تداوم و پایداری و آرامش و گرمی و صمیمیت بین زوجین می شود و در نهادینه شدن حیا و حجاب در فرزندان نیز موثر خواهد بود.

کلید واژه: استحکام خانواده، حجاب، زنان

^۱ طلبه سطح ۲، حوزه علمیه شهید مطهری (ره) تنکابن

مقدمه:

حجاب و پوشش در بینش توحیدی بیش از آنکه نیازی طبیعی باشد.

امری فطری است و حفظ حجاب در جهان بینی اسلامی فرمانی از سوی خداوند سبحان است. یکی از مهمترین عامل اجتماعی که در تحکیم بنیاد خانواده موثر است مسئله عفاف و حجاب می باشد. گرمی خانواده ها ، استحکام رابطه زن و شوهر، تداوم زندگی، آرامش و ثبات و دل بستگی عشق و علاقه مرد به همسر قانونی و شرعی خود مرهون حجاب زنان است آیات نورانی قرآن کریم این حکم الهی به نحو مطلوب تبیین و سیره ی قرآنی معصومین (علیه السلام) به ویژه سیره حضرت فاطمه زهرا (سلام اله علیها) آن را بهترین شکل عرصه ظهور و اجرا در صحنه زندگی رسانده اند. از آنجا که موضوع حجاب نقش بارز و آشکار در پایداری نهاد خانواده دارد سعی شد همه این موضوعات با رویکرد به جایگاه به آثار زیان بار بد حجابی و بی حجابی از منظر قرآن و روایات ارائه گردد خداوند متعال وظایف مشخصی را به زن و مرد عطا نمود که هریک مکمل یکدیگرند و در ساختمان زندگی خود و جامعه تاثیر بسزائی را دارند. اگر در جامعه خود به دنبال آرامش و امنیت و روابط عفیف باشیم باید به حجاب به عنوان عامل تاثیرگذار بیندیشیم و به عنوان مثال :یکی از غرایز خدادادی در ساختمان وجودی انسان غریزه جنسی است که نیرومندترین وریشه دارترین غریزه آدمی است. بی بندی و باری در پوشش این غریزه و در صورت فراهم نبودن شرایط برای ازدواج جوانان مشکلات فراوانی در جامعه به وجود می آید. در همین راستا زن می تواند با رعایت حجاب خود کمک فراوانی به رشد شخصیت خود و جامعه و خانواده خود کند پس با تامل در زمینه حجاب به فواید این نعمت الهی و ضرورت آن در زندگی پی می بریم.

پیشینه:

حجاب و عفاف از جمله مسایلی است که در همه ادیان به آن توجه ویژه شده است. حجاب به عنوان یکی از شعایر بارز اسلام موضوعی جالب توجه در بین شهروندان جامعه دینی می باشد حجاب و عفاف اسلامی کامل ترین میانه ترین و همچنین بهترین نوع حجاب است. شهید مطهری (ره) در کتاب مساله حجاب. حجاب رابه معنای پوشش می داند نه صرفا چادر هرچند که ایشان چادر را حجاب برتر می دانستند همچنین معتقد بودند که حجاب و پوشش زنان باید به گونه ای باشد که سلامت روانی جامعه

تحریک نشود. همچنین در کتاب حجاب عفاف و خانواده از دیدگاه امام خمینی در فصل اول و دوم از این کتاب به حجاب و عفاف زنان پرداخته است. در کتاب زن در آیینه جلال و جمال در فصل اول از این کتاب زنانی را معرفی شده اند.

فاطمه صیدی کارشناس ارشد نهج البلاغه و سحرملکی دانشجوی کارشناسی ارشد تاریخ ایران اسلامی مقاله تحت عنوان نقش عفاف و حجاب در استحکام خانواده نوشته اند همچنین نویسندگانی مانند محسن رزمی و محمد زاده رهنی و حسن فریدی مقاله ای را به نام نقش حجاب و پوشش در دوام و پایداری خانواده نوشته اند. آقای علی بهرامی نیز مقاله ای با عنوان نقش عفاف و حجاب در تحکیم بنیان نهاد خانواده نوشته است. ابراهیم خرمی مشگانی در کتاب چرا حجاب؟ به موضوعاتی هم چون معنا و چگونگی حجاب همراه با یادآوری نقش زنان در اجتماع لزوم فواید و اثرات رعایت حجاب و پیامدهای آن، عوامل و عواقب اجتماعی عدم رعایت حجاب، شیوه های پیشگیری از بی حجابی، شیوه های برخورد با بی حجابی اشاره کرده است.

نقش حجاب در استحکام کانون خانواده:

سعادت و سلامت هر جامعه با سلامت و سعادت کانون خانواده پیوندی عمیق و نا گسستنی دارد. خانواده و دامن پرمهر والدین تنها جایگاهی است که نیاز عاطفی و فکری فرزندان را به نحو مطلوب برآورده می کند و در آن پایه های شخصیتی افراد بنا نهاده شده و فضائل اخلاقی آموزش داده می شود. از این رو هرآنچه که در استواری بنیاد خانواده موثر باشد پسندیده است. از آنجا که حجاب نقش بزرگی را در تکامل جامعه و رسیدن به هدف آفرینش. پاکی.

عفت، اصالت و هویت فرهنگی ایفا میکند و موضوع روز جوامع اسلامی و از جمله کشور ماست تلاش شده تا واژه ی حجاب و عفاف و نقش آن در تحکیم خانواده مورد بررسی قرار گیرد و به این نتیجه رسید که یکی از عوامل استحکام و استواری خانواده ها در حجاب و پوشش اسلامی و عفت زنان است. حجاب اثرات فراوانی بر استحکام خانواده دارد که در زیر به برخی از آنها اشاره می شود :

نقش حجاب در ایجاد آرامش در خانواده:

زن با داشتن پوشش مناسب میتواند آرامش به دست بیاورد و این را نیز به مرد خویش منتقل می کند و بر عکس عدم پوشیدگی زنان و معاشرت های بی بند و بار زنان و مردان همواره هیجان ها و التهابات جنسی را افزایش می دهد. میل به خودآرایی زنان موجب جذب جنس مخالف می شود و در صورتی که زنان با پوشش مناسب باشند آرامش کسب می کنند. حجاب و پوشش تاثیر زیادی بر روح و روان زن دارد عفاف و پوشیدگی برای زن همچون سد و حفاظی است که در سایه آن از هر ذلت و تحقیری در امان می ماند دین اسلام با واجب کردن حجاب می خواهد زن بازپچه دست شهوت پرستان نباشد و ارزش او به میزان تنزل نکند که تنها وسیله ای شود برای اطفاء شهوت ها. در روایات نیز به تاثیر روانی حجاب بر زن اشاره شده است چنانکه امام علی (علیه السلام) می فرمایند: «صيانة المرأة انعم لحالها و (ادوم) لجمالها» پوشش و حجاب برای حال زن بهتر است و سبب دوام زیبایی او می شود (الکافی ج ۵) منظور از حال زن در این حدیث وضعیت روانی اوست که رعایت حجاب سبب تعادل آن می شود.

دریک بررسی ساده می توان به طور جزئی تر به آثار حجاب در سلامت روانی زن پی برد در اینجا به بعضی از آثاری که حجاب در سلامتی و آرامش روانی زنان دارد می پردازیم:

۱- امنیت:

اگر انسان در زندگی روز مره خود و در کوچه و خیابان، محل کار، تحصیل و حتی داخل منزل احساس امنیت نکنند و دائما در ترس و دلهره باشند به تدریج دچار اضطراب می شوند. در این میان زنان به دلیل ویژگی های شخصیتی و موقعیت های اجتماعی شان آسیب پذیری بیشتری دارند و طبعا نیاز بیشتری به امنیت دارند، زیرا در بین جوامع بشری همیشه مردانی وجود دارند که به جهت نداشتن تربیت انسانی به دنبال فرصتی هستند تا زنان را مورد سوء استفاده های جنسی قرار دهند و به تعبیر قرآن «فی قلبه مرض» (احزاب ۳۲) یعنی بیمار دل هستند و با دیدن کوچک ترین محرک جنسی عنان اختیار را از کف داده و نسبت به زنان بی حرمتی روا می دارند. بنابراین پوشش زنان به عنوان حفاظ در مقابل آزار و اذیت دیگران است. (تفسیر قمی، ج ۲، ص ۱۹۶، ۱۳۶۷)

۲- ارزشمند شدن زن:

یکی دیگر از ثمرات حجاب برای زن گران بها تر شدن او برای مرد و در نتیجه. به وجود آمدن عشق است که لذت بخش ترین عواطف انسانی است. «ویل دورانت» نیاز اصلی زن در زندگی زناشویی را. مورد محبت و توجه مرد واقع شدن می داند و در این باره می نویسد «زن وقتی زنده است که معشوق باشد و توجه به او مایه حیات اوست» و در جای دیگر می نویسد: «می گویند زنان بیشتر به دنبال ستایش ها و تحسین های مطلق و مبهم مردانند و بیشتر می خواهند که مردان به خواست آنها توجه کنند و این امر از میل آنها به لذت محبوب بودن آنان را بیشتر خرسند می سازد.» (لذات فلسفه، ص ۱۳۵، ص ۱۳۶، ۱۳۹۲)

در مقابل اگر زنان مورد بی مهری و بی توجهی قرار گیرند و یا تحقیر شوند بیش از دیگران در معرض ناراحتی و مشکلات روانی قرار می گیرند و سلامت روانی خود را از دست می دهند آنان زمانی می توانند این نیاز را در خود تامین کنند که ارزش واقعی خود را به عنوان یک انسان از دست ندهند. اسلام و سایر ادیان الهی بهترین عامل حفظ ارزش زن را «حجاب» می دانند. بی تردید حجاب و خودداری های ظریفانه زن او را در نظر مرد محبوب می کند و مرد را آماده فداکاری و جان فشانی برای او می کند. در واقع نقش مهم حجاب برای زن حفظ جایگاه معشوقیت اوست (تاریخ تمدن، ج ۲، ص ۵۶، ۱۳۷۸)

۳- محافظت از عواطف انسانی زن:

یکی از تفاوت های آشکار بین زن و مرد تفاوت در میزان عواطف و احساسات است. خداوند متعال احساسات و عواطف زن را قوی تر و متنوع تر از مرد قرار داده است. نقش این عواطف در زندگی انسان بسیار مهم و حیاتی است به طوری که بدون وجود آن ادامه زندگی ناممکن می شود. این نقش می تواند به دو جهت باشد: اول منبعی مهم و عامل اصلی برای آرامش و سکون در زندگی زناشویی است (رک: روم ۲۱) و دوم مسئولیت مادری است که آفرینش بر عهده زن قرار داده است. این مسئولیت استعداد مادری زمانی می تواند فعلیت پیدا کند که روح و روان زن سرشار از عاطفه باشد تا با تربیت فرزندان عواطف انسانی را به آنها منتقل کند عواطفی که جامعه انسانی شديداً به آن نیازمند است و تمام مصائب و مشکلات دنیای کنونی بشریت از نشأت می گیرد. اسلام با واجب کردن حجاب بهترین راه را برای حفظ و بقاء عواطف و احساسات با ارزش و انسانی زن تعیین کرده است. عواطفی که اگر در

زن نبود شود نه تنها هسته روانی را تهدید می کند و او را دچار مشکلات روانی حاد می کند بلکه جامعه انسانی را نیز به نابودی می کشاند. (مستدرک المسائل، ۱۴۰۸ ه.ق، ج ۱۴)

۴- حفظ استواری خانواده:

یکی دیگر از آثار و فواید حجاب که در سلامت روانی زنان تأثیر دارد نقشی است که در پابندی همسران به پیمان مقدس ازدواج دارد. زیرا حجاب و پوشش باعث می شود زن از نگاه های آلوده مردان هوس باز محفوظ بماند و به زندگی و خانواده خود وفادار باشد. از طرف دیگر شیوع بی حجابی و بی بندوباری باعث می شود شوهران به جای توجه و محبت به همسرانشان به دنبال لذت جویی از زنان آرایش کرده کوچه و بازار باشند و زنان نیز از جلوه گری و طنازی برای به دام انداختن مردان بیگانه ابایی نداشته باشند و در نتیجه عشق و علاقه بین همسران از بین رفته و باعث فروپاشی خانواده شود. آزاد شدن از قید خانه و خانواده به معنای از دست دادن آرامش و امنیت روانی است. استرس ها و فشارهای روانی که امروزه دامن گیر زنان غربی شده به این جهت است که بی بندوباری و داشتن روابط جنسی سبب شده از زندگی در خانه بیزار شوند وظیفه مادری خود را فراموش کنند و به جای آن در قید و بند رقابت های زندگی مدرن امروزی بیفتند و تمام ارزش های معنوی خود را فدا کنند. (روح زن، ۱۳۸۵)

نقش حجاب زنان در روابط بین زن و شوهر:

عفت و پاکدامنی زن به واسطه یک سری تأثیرات مثبتی که بر مرد می گذارد موجب آسودگی و آرامش خاطر او میشود درذیل به برخی از این تأثیرات اشاره میگردد:

۱- از بین رفتن سوء ظن و افزایش اطمینان مرد و زن:

مرد خود را مسئول حفاظت از حیثیت خانوادگی می داند و با تن دادن به هر بلا و مصیبتی سعی می کند از حریم خانوادگی خود دفاع نماید. (قائم، ۱۳۶۸، ص ۲۴۹) حال اگر زنی به این احساس مرد اعتنایی نکند و در برخورد با نامحرم حریم عفاف را رعایت ننماید آرامش مرد را برهم میزند و او را نسبت به خود بدگمان می سازد. اگر زنان تمایلات و نفسانیات خویش را مهار نمایند و موازین اخلاقی

و شرعی را رعایت کنند و ساده لوحانه اسیر هوس مردان دیگر نگردند و برای احساسات و عشق پاک همسر خویش احترام قایل باشند هیچ گاه مورد سوءظن و اتهام قرارنخواهند ساخت (مشایخی، ص ۸۶-۸۷، ۱۳۵۲/رشید پور، ص ۱۸۶-۱۹۱، ۱۳۷۸)

۲- افزایش محبت و صمیمیت:

رعایت عفاف زن با محبت و علاقه همسرش رابطه مستقیم دارد. مردی که زنش را وفادار بداند و اطمینان داشته باشد که در غیابش به او خیانت نمی ورزد و حریم حیا و پاکدامنی را مراعات می نماید هرگز مهر و محبت خویش را از او دریغ نمی دارد بلکه با تمام وجود عشق خود را نثارش می سازد. وقتی روح مرد وزن اینگونه به هم گره خورده باشد در ایام پیری که دیگر غریزه در نزدیک ساختن آنها به هم قدرتی ندارد صمیمیت و علاقه و محبت آنها را همچنان شیفته هم نگه می دارد (مطهری، بیتا، ص ۸۳)

۳- افزایش احترام مرد به زن:

زن عفیف همواره مورد احترام مرد بوده است زیرا مرد معتقد است که او ارزش گوهر گرانبهای خود را می داند و به راحتی آن را به حراج نمی گزارد به همین دلیل در مواقع لزوم نیز با تمام توان از حریم او دفاع می نماید (مطهری، بیتا، ص ۷۸). مردی که همسرش عفیف و پاکدامن است احساس می کند موجود گرانبهای را در اختیار دارد از اینرو همواره او را مورد احترام و تکریم و تحسین قرار می دهد و سعی می کند او را از خود راضی و خشنود نگه دارد.

نقش حجاب زنان در تربیت فرزندان:

خانواده اولین جایی است که شخصیت انسان شکل می گیرد و اولین الگوی حجاب یا بد حجابی والدین هستند. اگر والدین به پوشش مناسب اهمیت بدهند و خود را به گوهر حجاب و حیا آراسته نمایند فرزندان نیز از آنها نمونه برداری خواهد کرد. اگر والدین آموزش صحیح فرهنگ حجاب را سرلوحه تعامل خود با فرزندان قرار دهند و محجبه و با حیا بودن را در درون او نهادینه کنند او در جوانی تحت تأثیر بدحجاب ها پوشش خود را تغییر نمی دهد. مادر به عنوان الگوی عملی و تأثیرگذار روی شخصیت

و طرز تفکر فرزندان به ویژه دختران نقش نمادین دارد و رفتار کردار و پندار او مستقیماً در فرآیند رشد و تکوین تعیین کننده است. امام صادق (علیه السلام) می فرمایند: «خوشبخت کسی است که مادرش دارای گوهر گرانبه‌ای عفت باشد.» بنابراین رعایت حجاب زنان در خانواده به عنوان مادر در نهادینه شدن حیا و حجاب در فرزندان مؤثر است. (مجله، ۱۳۸۹، مهر، شماره ۲۲۳)

نتیجه گیری:

خانواده مؤثرترین و کوچک ترین واحد اجتماع است امروزه حجاب یک مسئله جهانی می باشد بدیهی است که رعایت حجاب صحیح عامل مؤثری در تقویت بنیان های خانواده است. در این راستا زن می تواند با رعایت حجاب خود کمک فراوانی به رشد شخصیت خود و خانواده و جامعه خود باشد پس با تامل در زمینه حجاب با فواید این نعمت الهی و ضرورت آن در زندگی خود پی می بریم رعایت حجاب توسط زنان موجب می شود که پیوند عمیق و ناگسستنی و گرمی و صمیمیت میان اعضای خانواده ایجاد شده و این پیوند سبب استحکام و پایداری بنیان خانواده میشود همچنین رعایت حجاب و پوشش مانند سدی است که زن را از چشم نامحرمان در امان می دارد و موجب آرامش و امنیت روانی او می شود در نتیجه مورد احترام و تکریم همسر خود قرار می گیرد و به عنوان الگوی عملی و تاثیرگذار در نهادینه کردن عفاف و حجاب در فرزندان بسیار مؤثر خواهد بود.

منابع:

- ۱- تفسیر علی بن ابراهیم قمی، ج ۲، ص ۱۹۶، دارالکتاب، ۱۳۶۷، قم
- ۲- دورانت ویل، لذات فلسفه، مترجم عباس زریاب خویی، ص ۱۳۵ و ۱۳۶، انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۹۲

- ۳- دورانت ویل و دورانت آریل، تاریخ تمدن، ج ۲، ص ۵۶، انتشارات علمی و فرهنگی، تهران، ۱۳۷۸
- ۴- نوری، میرزا حسین، مستدرک المسائل، ج ۱۴، ص ۲۵۵، مؤسسه آل البیت، ۱۴۰۸ ه.ق، قم
- ۵- لمبروزو جینا، روح زن، مترجم پری حسام شهرئیس، دانش، ۱۳۸۵، تهران،
- ۶- قائمی، علی، خانواده و مسایل همسران جوان، ص ۲۴۹، امیری، ۱۳۶۸، تهران
- ۷- مشایخی، مهدی، پاسداران عفت، قم، شفق، ۱۳۵۲
- ۸- رشید پور، مجید، تعادل و استحکام خانواده تهران، اطلاعات، ۱۳۷۸
- ۹- مطهری، مرتضی، اخلاق جنسی در اسلام و غرب، قم، بیتا، دفتر انتشارات اسلامی وابسته به حوزه قم
- ۱۰- مجله، پیام زن، مهر ۱۳۸۹، شماره ۲۲۳، نقش تربیتی خانواده در تحکیم حجاب فرزندان